

HET BOS DAT EEN MUZE WERD

HET BOS DAT EEN MUZE WERD

DE KUNST VAN (NATUUR) CONNECTIE

Ingrid Leegte

blinuet

colofon

Eerste druk, december 2025
ISBN 978 94 934 6512 1
NUR 410, 653

Auteur, fotografie en illustraties Ingrid Leegte
Redactie Annemarie Bergfeld
Correctie Indra Gesink
Ontwerp binnenwerk Ingrid Leegte en Jildou Oost, House of Training
Ontwerp Omslag Vandijk ontwerpt
Foto auteur Liset de Wildt Fotografie en Ineke Leegte

Dit boek is met de grootst mogelijke zorg samengesteld. Alhoewel grotendeels autobiografisch zijn er passages toegevoegd die het geheel verhalender maken.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit boek mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, internet, fotokopie, microfilm of op welke andere (digitale) wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is bovendien uitdrukkelijk niet toegestaan, ook niet voor het trainen van kunstmatige intelligentie (AI) en/of soortgelijke technologieën.

All rights reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technology. No part of this book may be reproduced in any form by print, internet, photoprint, microfilm or any other (digital) means without written permission from the publisher.

Contact? Ja graag!

www.ingridleegte.nl
www.blinuet.nl
info@blinuet.nl

© 2025 Uitgeverij Blinuet | Ingrid Leegte

TO GO VERY FAR

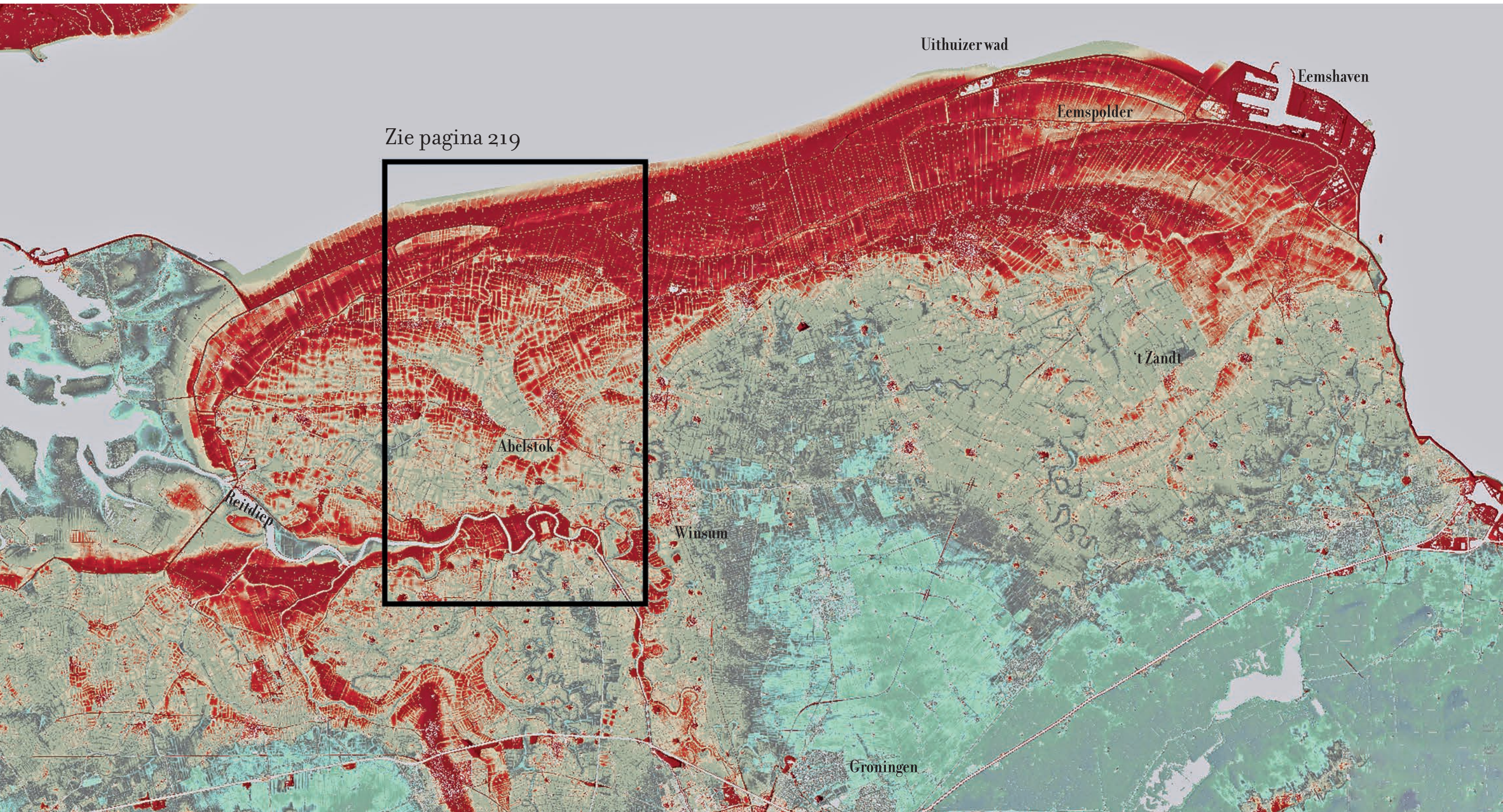
YOU MUST BEGIN VERY NEAR

‘VERY NEAR’ IS YOU

Jiddu Krishnamurti

Hoogtekaart van Groningen

Hoogtekaart Groningen. De roodgekleurde delen zijn het hoogstgelegen. Te zien zijn o.a. oever- en kwelderwallen, wierden, slibafzetting en de (oorspronkelijke) dijken.

Inhoudsopgave

Hoogtekaart van Groningen	6
Voorwoord	12
Kaart van Abelstok	16

HERFST

Introductie week 1	Ingrids Gedachtenland	23
WEEK 1	Het begint met liefde	25
WEEK 2	Een boomgaard vol hippies	29
WEEK 3	Diepgeworteld	37
WEEK 4	Meesterwerken	43
WEEK 5	Jeugdschatten	47
WEEK 6	Loslaten door een zuchtje wind	51
WEEK 7	De o in connectie	55
WEEK 8	Hoe rondvliegen rust brengt	59
WEEK 9	Zijn Muzebos - Kunstschilder Gosse Koopmans	62
WEEK 10	Het moment van de waarneming	65
WEEK 11	Wat wil ik zelf?	69
WEEK 12	Oud, maar nog niet vergaan	73
WEEK 13	Honger naar herhaling	77
WEEK 14	Mens, verwonder u	83

WINTER

Introductie week 15	De Kerstvloed	89
WEEK 15	Licht in het donker	91
WEEK 16	Saai	95
Introductie week 17	Ingrids dromenland	98
WEEK 17	Navigeren uit de mist	101
WEEK 18	Een witte bodem	103
WEEK 19	Remember who you are	109
WEEK 20	Je eigen visie	113
WEEK 21	Zijn Muzebos - Wandelaar Herman Haverkort	118
WEEK 22	Angst dat je lichaam bevriest	121
WEEK 23	On stage	127
Introductie week 24	Oma's kwelderland	130
WEEK 24	De blik over je schouder	133
WEEK 25	Onzichtbaar	139
WEEK 26	Halverwege	143
WEEK 27	Klein, maar (niet zo) fijn	147

LENTE

WEEK 28	Kaboem	153
WEEK 29	Ontmoetingen	157
WEEK 30	Haar Muzebos - Pomoloog Marianne van Lienden	162
WEEK 31	Uit je huisje	165
WEEK 32	De pinksterbloemlangsprietmot	169
WEEK 33	Innerlijk weten	173
WEEK 34	Blokkade	179
Introductie week 35	Mama's vaderland	180
WEEK 35	Mag ik je goedkeuring?	183
WEEK 36	Eenzaamheid	187
WEEK 37	In de stilte is er veel te horen	189
WEEK 38	Over de naaktslak en de haas	193
WEEK 39	Woordenloos contact	197

ZOMER

WEEK 40	Kleurrijke emoties	203
WEEK 41	Individueen	207
WEEK 42	Jouw Muzebos - Ga niet op zoek, kijk wat je vindt	210
Introductie week 43	De sage van Abel Stok	214
WEEK 43	De oorsprong van een naam	217
WEEK 44	Connecting the dots	225
WEEK 45	De ruimte in het grote geheel	229
WEEK 46	Een blik op een gelukkige toekomst	233
WEEK 47	Mijmerend in de regen	241
WEEK 48	De afschrikwekkende kant van verdediging	245
WEEK 49	Overvloedig	249
WEEK 50	Durf te springen	253
Introductie week 51	Opa's niemandsland	257
WEEK 51	De grond onder je voeten	259
WEEK 52	Afscheid	263
Nawoord		269
Bronnen		270

VOORWOORD

DE KUNST VAN CONNECTIE

Ons leven is een eindeloze aaneenschakeling van contactmomenten. Vol met dagelijkse keuzes en afslagen op onze weg naar betekenis. Er zijn vele onbenullige momenten waaraan je nooit meer terugdenkt, andere blijken levensveranderend.

Natuurfotografie heeft veel overeenkomsten met het leven zelf. Voor een memorabel moment moet je op het juiste tijdstip op de juiste plaats zijn. Je moet keuzes maken. Waar ga ik naartoe? Hoe laat wil ik er zijn? Het vraagt discipline om de wekker op vier uur te zetten om een mistige zonsopkomst te fotograferen. Weersomstandigheden kunnen stevig weerstand bieden. Regen, kou en harde wind geven juist fotogenieke plaatjes. Groot is de voldoening wanneer je door de storm bent gegaan en terug binnenshuis kunt genieten van wat je doorzettingsvermogen je opleverde.

Het meest waardevolle dat fotografie mij in de loop der jaren gegeven heeft, is verdieping in het kijken. Ik ging letterlijk veel meer zien. Tegelijkertijd geeft dat observerende kijken mij een groot cadeau, namelijk een stil hoofd. Als ik een foto van een dauwdruppel aan een grassprietje maak, is mijn volle aandacht daarop gericht. Mijn gedachten dwalen niet af naar gisteren of morgen. Het is pure mindfulness.

Precies dát trok mij ook aan in de ecotherapie Shinrin Yoku. ‘Bosbaden’ wordt het ook wel genoemd. Tijdens het beoefenen van Shinrin Yoku word je uitgenodigd om in een bosrijke omgeving met open zintuigen de wereld om je heen te ervaren. Die opmerkzaamheid brengt je in het hier en nu.

Hersenen zijn heel handig. Ze creëren beelden voor ons en fabriceren gedachten die ons door het leven sturen. Maar ze hebben het ook wel eens mis! En: wij zijn veel meer dan onze hersenen alleen. We hebben een voelend lichaam en zijn continu in contact met de wereld om ons heen. Een moment van contact, dat altijd, bewust of onbewust, in emoties resulteert.

Een paar pagina’s verderop zie je een foto waarop iemand een klein boeketje aan witte bloemetjes vasthoudt. De vingers die de steeltjes vasthouden vormen het lemniscaat, symbool voor oneindige beweging. Twee cirkels, twee werelden, komen samen op het kruispunt. Tijdens het moment van connectie ontstaat er iets.

Klik! Het witte bloemetje is vastgelegd door mijn camera. Het contactmoment is in de tijd bevroren. Zo heb ik in dit boek vele momenten vastgelegd. Ik ben benieuwd wat jij in de foto’s gaat zien!

Je kunt al lezend meewandelen over meanderende levenspaden. Misschien ontwaar je daarbij wel iets van je eigen pad. Of helpt het je een route te vinden. Het boek weet de weg niet, maar dat is precies de bedoeling.

Want in elk beeld schuilt een oneindig verhaal en wanneer het je raakt, herken je een stukje van het jouwe. En dat is het moment waar de kunst van connectie begint. Veel plezier!

HET PROJECT

Mijn Muzebos

Ik vroeg mij af: wat is connectie? Wat voelen we wanneer er sprake is van connectie? Waarom is het zo belangrijk voor mij? Belangrijk voor ons, als mensheid? Wat is hierin de rol van de wereld waarin je leeft?

In een bos dat ik de koosnaam *Mijn Muzebos* gaf, ging ik op zoek naar het antwoord op die vragen. Ik dacht eerst dat de zoektocht over het bos ging, maar al snel bleek hij ook over mij te gaan. Het fotoproject duurde één jaar, vier seizoenen. Het schrijfproces kostte uiteindelijk aanzienlijk meer tijd.

In dit boek zie je tweeënvijftig weekverslagen met bijbehorende foto's die ik in die week in het bos maakte. De beelden die ik vastlegde, inspireerden mij tot het verwoorden van emoties, reflecties en mijmeringen. Ik dook terug in mijn eigen geschiedenis en die van het bos. Een verdieping hierin lees je in een aantal specifieke introducties bij een weekverslag. Via deze teksten ontstaat er ruimte om het verhaal te bekijken door een andere lens dan de mijne. Ook volgde ik een deel van de oorspronkelijke bedding van de historische rivier de Hunze en bekeek de sporen die het achterliet in het landschap. De rivier en ik hebben beiden onze kronkels.

Hun Muzebos

Op een paar uitzonderingen na zijn alle foto's in dit boek gemaakt in een bos op het Groningse platteland: het bos van Abelstok. Dat dit bos, tussen Wehe-den Hoorn en Mensingeweer, voor meer mensen een persoonlijk Muzebos is, vernam ik tijdens ontmoetingen met mede-bosbezoekers. Een gesprekje begon vaak in de trant met 'wat een prachtige plek is dit zeg!'

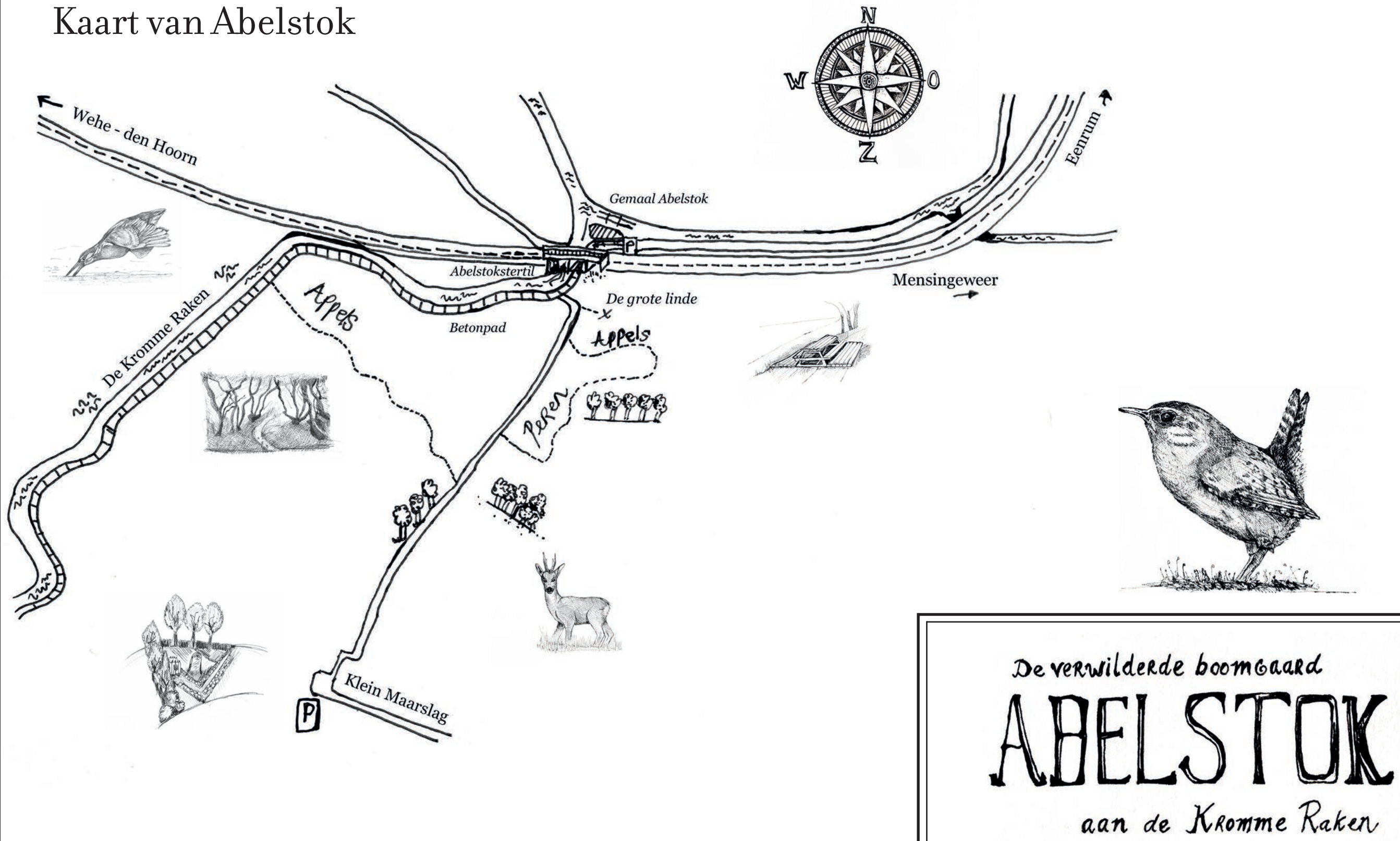
Hoe zien zij het bos? In dit boek vertellen ook drie anderen - een kunstschilder, een wandelaar en een fruitboomexpert - vanuit hun perspectief het verhaal over hun band met het Abelstokbos. Waarom werden ze geïnspireerd door juist deze plek?

Jouw Muzebos

Ik gun jou ook een Muzebos. Daarom kun je in het boek tips lezen om jouw Muzebos te vinden. Waar dat dan ook mag zijn, het is vaak dichterbij dan je denkt.

Kaart van Abelstok

IK VOEL MIJ NIET GEZIEN

OF ZIE IK MIJZELF NIET

ZIT DAAR DE SLEUTEL

ZIE JEZELF

DAT IS GENOEG

ZIET DE WERELD JE DAN WEL

VOOR WIE JE BENT

EN WAT JE DOET

DAT JE MEETELT

DAT IS GENOEG

ZIEN MIJN OGEN JOU

BEANTWOORD JIJ MIJN VRAAG

IS ER DAN CONTACT

VOELEN WE ONS GEZIEN

DAT IS GENOEG

HERFEST

INGRIDS GEDACHTENLAND

Kroondomein Het Loo, 26 juni 2021

‘Doe je ogen maar dicht,’ zegt Beitske, onze Shinrin Yoku-opleidster, terwijl ik in kleermakerszit op het gras ga zitten.

Eén zintuig is nu afgesloten, maar gelukkig heb ik met mijn resterende zintuigen nog toegang tot de buitenwereld. Zittend, met mijn ogen gesloten, in de zon op een bospad op de Veluwe, luister ik naar de zingende vink in de dennenbomen en hoor ik een van mijn medestudenten in de verte rondscharren. Ze zoekt iets dat ze zometeen in mijn handpalm gaat leggen. ‘Hier is het,’ zegt ze, terwijl ze behoedzaam een licht object in mijn geopende hand legt.

De eerste gedachte die in mijn hoofd opkomt is de waarschuwing dat het object in mijn handen kan gaan prikken. Zachtjes voel ik met mijn vingertoppen en merk op dat die vrees ongegrond is. Wat ik voel is buigbaar en verrassend zacht. Mijn hersenen zijn druk bezig zich een beeld te vormen van wat ik in mijn handen heb. Het stevigste deel van het object label ik als een stengeltje. Ik voel geen bloemknop. ‘Uitgebloeid,’ denkt mijn hoofd, terwijl mijn hersenen het beeld van het stengeltje daarbij ook direct lichtbruin inkleuren. Het is een uitgebloeid, houtig takje concludeer ik.

‘Je mag je ogen weer opendoen,’ zegt Beitske. Langzaam en knipperend tegen het felle zonlicht open ik mijn ogen en bekijk nieuwsgierig wat ik nu eigenlijk vasthoud. Een mini-boeketje van kleine bloemetjes kijkt mij bijna glimlachend aan. Dat had je niet verwacht hè, lijken ze mij te willen zeggen.

Hoe anders is het voorwerp in mijn handen dan wat mijn hersenen net voor mij invulden. Helemaal niet uitgebloeid, helemaal niet lichtbruin. Het zijn sprankelende witte bloemetjes op een zacht stengeltje met kleine, groene, ronde blaadjes. Breed lachend kijk ik naar mijn medestudenten op. Mispoes, gedachten!

WEEK 1

18 september

HET BEGINT MET LIEFDE

Het is half september, een paar dagen na mijn verjaardag. Weer een jaar ouder. Wijzer ook? Misschien. Al heb ik het afgelopen jaar geleerd dat je vaak geen jaar nodig hebt om wijzer te worden, maar dat één moment genoeg kan zijn.

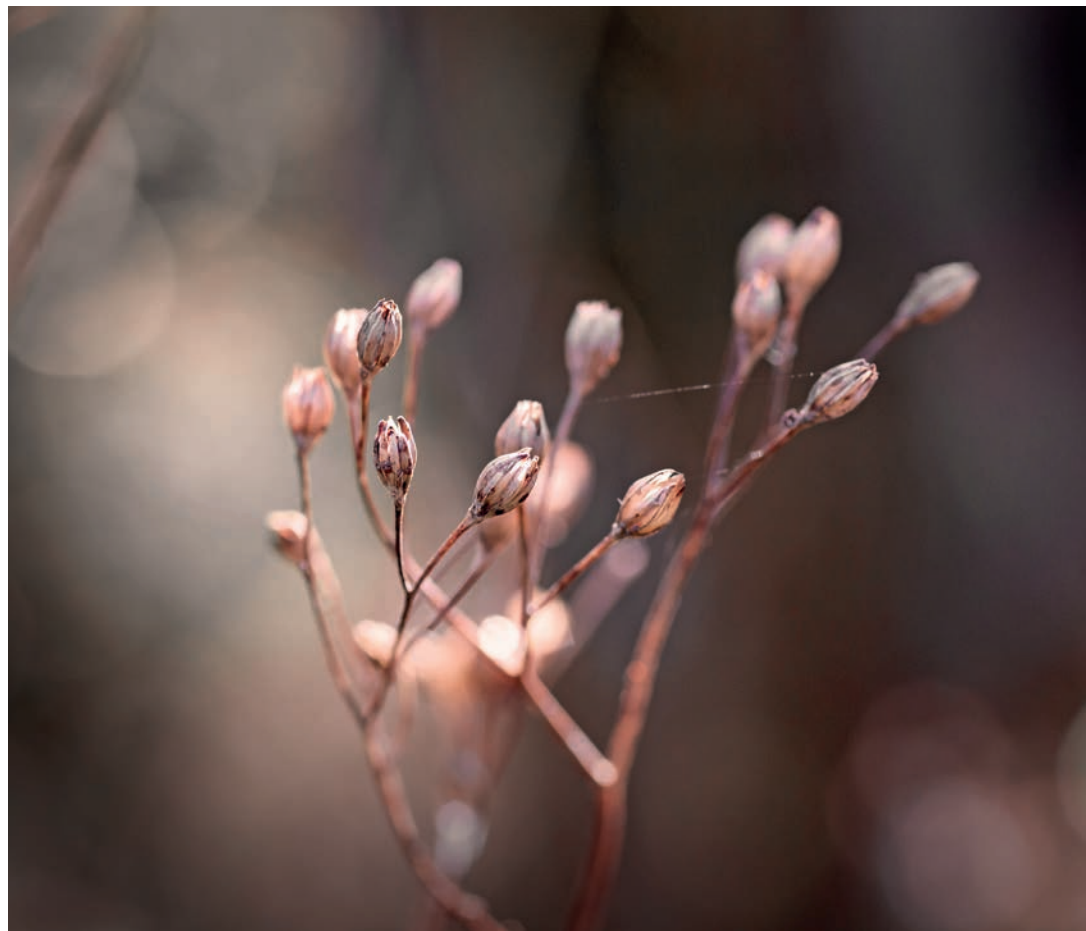
Na een roerige periode had ik zin in een nieuwe uitdaging. Ik besloot me op te geven voor de opleiding tot Shinrin Yoku-natuurgids. In de bossen bij Rhenen is morgen de eerste dag van de opleiding. Als opdracht ter voorbereiding, gecombineerd met de dagelijkse wandeling met mijn hond Jack, rijd ik naar een bos, zo'n zeven minuten van huis. Een paar maanden geleden was ik hier ook, samen met mijn man Roland en onze kinderen Fayenn en Finn. We waren alle vier verrast. We woonden al tien jaar vlakbij, maar dit bos hadden we nog niet ontdekt. Het was verwilderd, anders dan de andere bossen in de buurt en zeker de moeite waard om eens terug te komen. En dus sta ik hier vandaag weer. Het zonlicht piept sprookjesachtig en sprankelend door de zacht bewegende boomblaadjes. Zonnestralen raken het mos, dat rijkelijk groeit op de bosbodem en de boomstammen. Op de takken van sommige perenbomen groeien eikvarens tussen het mos. Een plant die op een andere plant groeit, noemen we een epifyt. De blaadjes van de eikvaren waaieren wijd uit boven mijn hoofd. Hun voedingsstoffen onttrekken ze niet uit de dragende perenboom, maar halen ze uit de vochtige atmosfeer. Epifyten kunnen zich goed aanpassen aan wisselende omstandigheden, het is niet het hele jaar zo vochtig in het bos.

Het geheel lijkt een regenwoud waarvoor je met plezier uren in de auto zou gaan zitten. Een bos dat je in een glossy magazine tegenkomt en waar je meteen een vakantie naartoe boekt. Ik voel me een bevoorrecht mens dat zoiets moois zo dicht bij mijn huis staat.

“Het geheel lijkt een regenwoud waarvoor je met plezier uren in de auto gaat zitten.”

Hoe zal het er hier in de winter uitzien, vraag ik me af. Wit besneeuwd? Hoe is het in de lente als de blaadjes weer terugkomen en de fruitbomen bloesems dragen? Welke dieren leven hier? Groeien er veel paddenstoelen? Ik merk dat ik nieuwsgierig word.

Een groene specht vliegt over. Een vogelsoort die ik sporadisch zie. Ineens voel ik me verliefd worden op dit stukje natuur. Waar gevallen bomen mogen blijven liggen en waar alles lijkt te groeien in een harmonie die mij enorm aantrekt. Hoe liggen de verhoudingen hier? Het intrigeert me. Ik sta te popelen om het allemaal te gaan bekijken. Ik wil er induiken en ermee samsmelten. Net zoals een kunstenaar zijn persoonlijke muze kan hebben, geloof ik dat ik mijn muze in dit bos ga vinden. Ik besluit dat ik het van A tot Z wil leren kennen. Met een blij hoofd en vol inspiratie rijd ik terug naar huis. Mijn Muzebos-jaar is begonnen.

WEEK 2

27 september

EEN BOOMGAARD VOL HIPPIES

Het wordt herfstig in het Muzebos. Dat merk je aan alles. Aan de extra trui die ik nodig heb, aan mijn voeten die over het gevallen fruit op het pad glibberen, aan de meidoornstruiken die vol rode bessen hangen. Er hangt een doordringende, vochtige atmosfeer in het bos waar de mossen goed op gedijen. Volgezogen met water verpakken ze de bomen in een fabelachtig soort klederdacht. De meeste zijn sponzig en felgroen, maar andere soorten zijn korrelig geel, in ronde rozetten stevig op de takken vastgeplakt.

Een slak kruipt langs de stam van een appelboom naar een onbekende bestemming. Een lieveheersbeestje verstopt zich alvast voor de naderende kou. Gele herfstblaadjes tussen het groen trekken mijn aandacht. Samen met de rode bessen maken ze het bos tot een veelkleurig oogstrelend paneel.

Het Muzebos heeft nogal een geschiedenis. Net zo kleurrijk als de herfsttinten in het bos vandaag.

Het bos ligt op het platteland omringd door akkers, zo'n twintig kilometer ten noorden van de stad Groningen. Tot ver in de middeleeuwen was hier nog geen begroeiing, laat staan bos. Verre van dat, hier lag de monding van de rivier de Hunze, zijn stroomgebied heette Hunsingo. Dat was een kilometers brede delta van zout zeewater, slik en kronkelige waterwegen, onderhevig aan de getijden. Tussen 900 en 1100 slibde de Hunzemonding op deze plek dicht tot een steeds smaller wordende waterloop. Het werd op den duur zo smal dat het eiland de Marne, omgeven door het water van de Lauwers, de Hunze en de Waddenzee, te voet te bereiken was. Deze doorwaadbare doorgang in de stroomgeul tussen de Groningse dorpen Wehe-den Hoorn en Mensingeweer, kreeg de naam Abelstok.

Rond 1860 wordt aan de zuidkant van het water een boerderij gebouwd. De zeekleigrond gemengd met zand is vruchtbaar. Zestig jaar later, in 1923, verschijnt de eerste beplanting bij de boerderij. Kwekerij De Morgenzon met zijn hoofdvestiging in Wehe-den Hoorn opent een dependance op Abelstok. Onder leiding van Johannes Petrus Bos worden hoogstamappel- en perenbomen in strakke rijen aangeplant. Alles begint netjes en gestructureerd.

Na de Tweede Wereldoorlog heerst voedselschaarste in Nederland, de overheid stimuleert het verbouwen van voedsel. Jan Peter Bos, de neef van de eerste eigenaar van de boomgaard, plant extra appelrassen aan, met wonderschone Engelse namen als bramley's seedling en cox's orange pippin. Appelmomen met goudrenetten stonden er al. De boomgaard telt meer dan vijf soorten perenbomen, stoofpeerrassen als saint rémy en kleipeer en perenbomen die nodig zijn voor de bestuiving van de bloemen: de rassen conference en comtesse de paris.

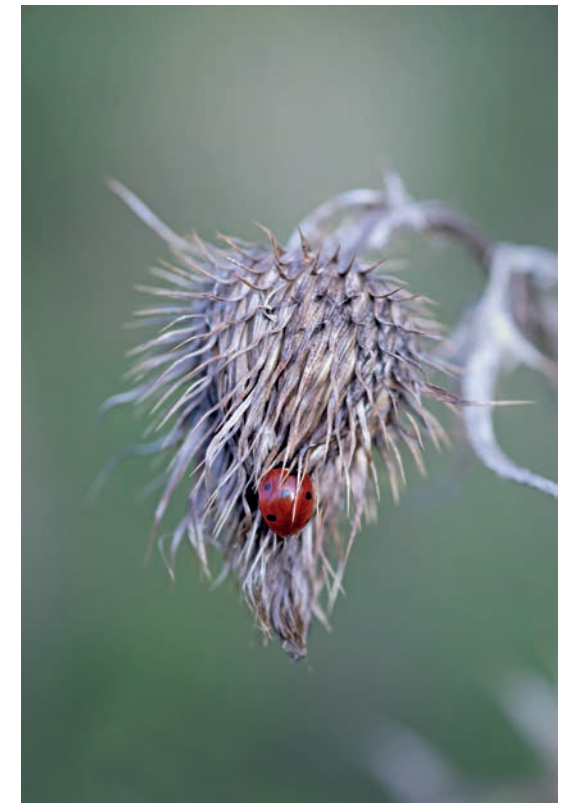
Na drie generaties Bos wisselt de boomgaard rond 1970 weer van eigenaar. Carel Kleinhout uit Den Haag, onder meer adviseur op het gebied van landbouwpolitiek, koopt boerderij en boomgaard. Hij heeft een eigentijdse visie op landbouw die hij regelmatig deelt in een column in het weekblad Elsevier.

Met zijn idealistische kijk op boeren geeft hij een nieuwe draai aan het bedrijf: door de boomgaard niet meer met chemische middelen te behandelen, komt het fruit van de kwekerij voortaan met het stempel 'biologisch' op de markt. In 1970 is dat erg vernieuwend. Het is Kleinhouts doel om de wereld te laten zien dat zijn visie op biologisch-dynamische bedrijfsvoering werkt. De eerste twee jaar pakt het goed uit, maar dan gaan de boeren in de omtrek meer en meer klagen over rondvliegende distelzaden en wilde haver soorten die van zijn ruige land komen. Die onkruiden willen ze niet op hun land hebben.

Op uitnodiging van Kleinhout komt er veel jeugd uit het westen op de boerderij werken. Het is er *Love, Peace and Happiness* - het zijn tenslotte de sixties & seventies. De kwekerij groeit uit tot een toevluchtsoord voor hippies. Ze komen van heinde en verre naar Noord-Groningen, vaak om vanuit hier verder te trekken naar de hippietrails naar India. In de boomgaard vormt zich een heuse commune en ook al doen de kleurrijke bewoners met hun lange haren en wijde kleren geen vlieg kwaad, toch kijken de inwoners uit de omliggende dorpen met argusogen naar deze groep onalledaagse westerlingen. Een inwonster van Wehe-den Hoorn vertelt in 1971 aan het Nieuwsblad van het Noorden: 'Nee, last in het dorp hebben wij er niet van. Alleen vind ik het zo jammer voor die kleuters in de commune, die krijgen zo nooit een goede opvoeding.'

Kleinhout zelf laat zich maar weinig zien, té weinig blijkt uit het langzame verval van de boerderij en omliggende boomgaard. Ook met betalingen van salarissen en hypotheek geeft de eigenaar niet thuis. Justitie beschuldigt hem van fraude en verduistering en legt beslag op zijn bezittingen. Met grote schulden bij verschillende schuldeisers wordt hij failliet verklaard. Maar, zo blijkt in de jaren erna, er valt niets bij hem te halen. Ook zijn boomgaard brengt niets meer op.

Ondertussen zijn enkele leden van de commune gemotiveerd om de biologische fruitteelt op Abelstok voort te zetten. Officieel mogen ze in de inmiddels onbewoonbaar verklaarde boerderij niet wonen en ook worden 'de hippies' door de dorpsbewoners met argwaan bekeken. De boeren zien de krakers ook liever vertrekken omdat de (on)kruiden die ze verbouwen over hun akkers waaien.

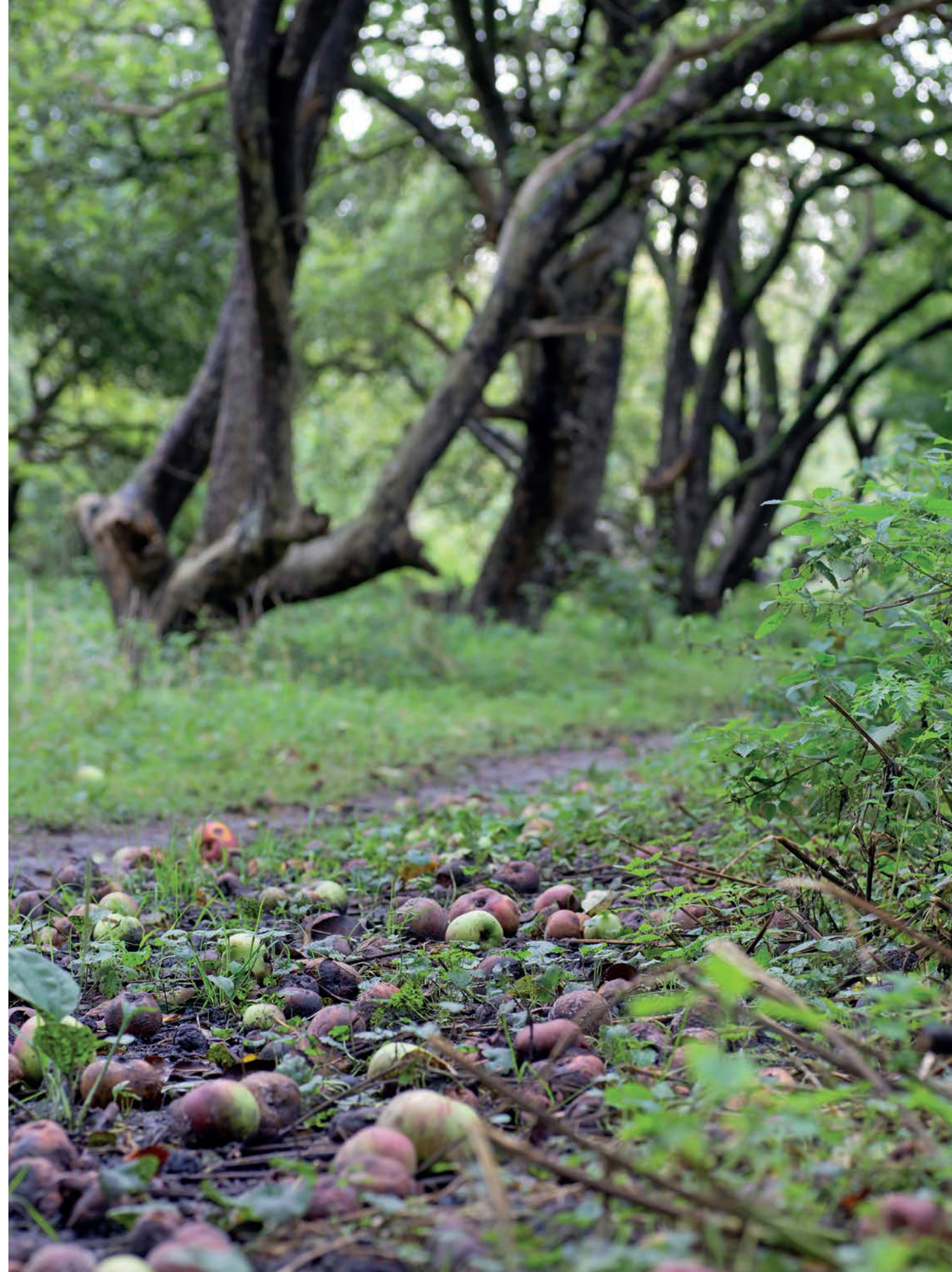
De politie doet invallen en er komt, zo gaan de verhalen, een hardhandige beheerder met geweer en jachtvergunning. Vanuit zijn caravan op het land moet hij illegale fruitplukkers en stropers op afstand houden. Op den duur wordt het letterlijk en figuurlijk te bont: de hippies moeten weg van Abelstok.

In 1977 gaat de boerderij in vlammen op.

Na jaren van juridische strijd komt de grond van Abelstok uiteindelijk terug in handen van Kleinhout. Hij mag zijn boomgaard weer betreden en stapt binnen in zijn eigen mislukte droom van dynamische landbouw. De boomgaard is totaal verwilderd tot een groen, natuurlijk rustpunt in een verder agrarisch gebied. Met die omstandigheden kan Kleinhout wel leven. In 1980 draagt hij zijn land over aan de Stichting Beheer Landbouwgronden voor tijdelijk beheer en oriëntatie op een toekomstige bestemming. In een ruilverkavelingsrapport wordt de unieke hoogstamboomgaard officieel aangewezen als natuurgebied.

Tegenwoordig is het gebied in handen van Staatsbosbeheer. Het bos is verwilderd, maar er wordt zeker nog beheerd. Gelukkig, anders zouden de snelgroeiende bomen de knoestige fruitbomen volledig overgroeien. Hoewel dat ‘de natuur’ is, zou het zonde zijn. De oude bomen vormen een goede groeiplek voor mossen, het oude hout met gaten en holletjes biedt onderdak aan insecten, wat weer fijn is voor insecteneters. Een andere belangrijke voedselbron zijn de ontelbare hoeveelheden appels en peren in het oogstseizoen. Ook daar komen veel liefhebbers op af.

Vandaag de dag mag iedereen appels en peren in Abelstok plukken. Een fiets staat tegen een appelboom die vol hangt met kleine rijpe appeltjes.

De eigenaar groet mij vriendelijk terwijl hij zijn fietstassen vol stopt. ‘Moeders thuis gaat er appelmoes van maken,’ zegt hij lachend. Ik zie gezinnen met kinderen na hun wandeling met een volle tas gezond fruit huiswaarts keren. In een goed fruitjaar ligt de bosbodem bezaaid met appels. Te veel om mee te nemen. Gelukkig maar, want in de late herfst zijn de vruchten een noodzakelijke bron van voedingsstoffen voor vogels, insecten en de bosbodem zelf.

Ook ik raap vandaag appels voor een appeltaart. De goudrenetten zijn zo groot dat ik er maar een paar hoef mee te nemen. In de kilte van de zachte regen verheug ik mij al op een stuk appeltaart met een kop gloeiend hete thee om mijn verkleumde handen aan te warmen.

Ik eindig mijn wandeling onder het imposante bladerdak van de oude linde. Ooit stond deze zomerlinde, keurig gesnoeid, op het erf van boerderij Abelstok. Toen vijftig jaar geleden de laatste snoeier Abelstok verliet, konden de vijf hoofdtakken ongeremd verder groeien. Ze zijn imponerend groot, ze worden gedragen door een metersbrede stam, aan de onderkant omringd door brandnetels en sprietige jonge boompjes. Het leeftijdsverschil is gigantisch. Hoe vaak zouden zijn hartvormige blaadjes al zijn verkleurd van groen naar geel?

Wat heeft deze linde allemaal gezien? Wat heeft zich rond zijn stam afgespeeld?

Dezelfde stam waarvan ik nu, op dit moment, de diepe groeven in de schors bekijk. Wie keek er jaren geleden, net als ik nu, naar deze patronen? Van dichtbij net zo aandachtig als ik? Of vluchtig van een afstand? Wie zaten onder deze boom? Vermoeid na een lange dag hard werken? In extase? Samen met een net veroverde liefde? Of alleen voelend, overmand door verdriet?

Van een erf is sinds de brand van 1977 geen sprake meer. De schuren werden gesloopt, her en der steekt achtergebleven puin uit het groen omhoog. De waterput is inmiddels gedempt. De natuur is nu eigenaar, de natuur heeft de leiding genomen. Wat ooit het erf was, is nu samengesmolten met de omringende boomgaard.

De lindeboom heeft niet alleen contact met zijn omgeving, hij verbindt ook de geschiedenis van alle vroegere dagen met de dag van vandaag. De boom is er nog. Nu, op deze dag en op precies dit moment, dat ik mijn hand op de ruwe buitenkant van dit levende monument leg.

Het woord connectie ontspringt in mijn gedachten.

Maar wat is connectie en wanneer voelen we die? Hoe belangrijk is connectie voor ons? Die vragen zou ik graag willen beantwoorden. Ergens dit jaar. Mijn gevoel zegt dat het bos mij gaat helpen de antwoorden te vinden. Ik denk dat dit bos mij veel te vertellen heeft en ik ben van plan om goed te luisteren. En wie weet, vind ik in de tussentijd, wandelend over de bospaadjes en mijmerend onder de fruitbomen, ook wel een beetje *peace*.

